

УДК [338.24+001.895](477)

DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2020-4-9>

Згалат-Лозинська Л.О.

кандидат економічних наук, доцент,
Київський національний університет будівництва і архітектури

Zgalat-Lozynska Liubov

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Kyiv National University of Construction and Architecture

ОПТИМІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ В БУДІВНИЦТВІ НА ОСНОВІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

OPTIMIZATION OF FUNCTIONS OF STATE MANAGEMENT OF INNOVATIVE DEVELOPMENT IN CONSTRUCTION ON THE BASIS OF REALIZATION OF THE CONCEPT OF CIVIL SOCIETY IN UKRAINE

Стаття присвячена питанням оптимізації функцій державного управління інноваційним розвитком у будівництві на основі реалізації концепції громадянського суспільства в Україні. Розглянуто питання розширення прав громадських рад під час формування містобудівної стратегії розвитку населених пунктів. Запропоновано використовувати оцінку індексу якості життя громадян територіальних об'єднань для діагностики ефективності функціонування державно-управлінського механізму. Таку оцінку запропоновано надавати в процесі щорічних добровільних опитувань населення певних територіальних одиниць з використанням спеціально розроблених анкет незалежного оцінювання дій владних структур щодо створення безпечних та комфортних умов їх проживання, життєдіяльності, розвитку громад. Висловлено думку про те, що тільки спільна координація зусиль державної, місцевої влади, мешканців громад і підприємців дасть змогу реалізовувати стратегічні проекти повноцінного розвитку населених пунктів на основі виважених підходів до функціонального районування середовища. Розроблено концепцію місцевого самоврядування щодо регулювання будівництва багатоквартирних житлових будинків та об'єктів соціальної інфраструктури.

Ключові слова: державне управління, інноваційний розвиток, будівництво, індекс якості життя громадян, концепція місцевого самоврядування.

Статья посвящена вопросам оптимизации функций государственного управления инновационным развитием в строительстве на основе реализации концепции гражданского общества в Украине. Рассмотрены вопросы расширения прав гражданских советов при формировании градостроительной стратегии развития населенных пунктов. Предложено использовать оценку индекса качества жизни граждан территориальных объединений для диагностики эффективности функционирования государствен-

но-управленческого механизма. Такую оценку предложено предоставлять в процессе ежегодных добровольных опросов населения определенных территориальных единиц с использованием специально разработанных анкет независимого оценивания действий властных структур по созданию безопасных и комфортных условий проживания, жизнедеятельности, развития общин. Высказано мнение о том, что только совместная координация усилий государственной, местной власти, жителей общин и предпринимателей позволит реализовывать стратегические проекты полноценного развития населенных пунктов на основе взвешенных подходов к функциональному районированию среды. Разработана концепция местного самоуправления по регулированию строительства многоквартирных жилых домов и объектов социальной инфраструктуры.

Ключевые слова: государственное управление, инновационное развитие, строительство, индекс качества жизни граждан, концепция местного самоуправления.

The article is devoted to the issues of optimization of functions of state management of innovative development in construction on the basis of realization of the concept of civil society in Ukraine. The issues of expanding the rights of public councils in the formation of urban planning strategy for the development of settlements are considered. It is proposed to use the assessment of the quality of life index of citizens of territorial associations to diagnose the effectiveness of the mechanism of public administration. Determining of the life quality index of citizens is proposed to realize by the annual voluntary surveys of the population of certain territorial units using specially designed questionnaires for independent assessment of government actions to create safe and comfortable living conditions, livelihoods, community development. The author considers that only the joint coordination of efforts of state, local authorities, community residents and entrepreneurs will implement strategic projects for the full development of settlements on the basis of balanced approaches to the functional zoning of the environment. A new national management course of economic growth in the direction of civilization development determined by the unique social technology on a qualimetric factor-criterion basis is able to quickly form a truly civil society. It'll force the government to finally turn towards to its people and to form the state apparatus of power on the principle of merit before society. The concept of local self-government has been developed to regulate the construction of apartment buildings and social infrastructure facilities. The purpose of implementing this concept is to strengthen public control by individuals-investors in construction and representatives of local communities in the process of planning and compliance with standards, norms in the development of housing and other social infrastructure of a particular territorial association. The transformation of the management system at the level of territorial association will make it possible to create a full-fledged environment for human development, for which it is necessary to redistribute functions and powers between the types of public authorities.

Keywords: public administration, innovative development, construction, quality of life index of citizens, the concept of local self-government.

Постановка проблеми. Сьогодні, як і всі роки своєї незалежності, Україна потерпає від стратегічної невизначеності, результати якої всім уже давно відомі: останнє місце в Європі за головним економічним показником, а саме ВВП на душу населення, мільйони українців за кордоном, які не можуть самореалізуватися на Батьківщині, мати гідну роботу, власне житло, а система державної влади від місцевого рівня до вищих щаблів через недостатню ефективність викликає недовіру більшості громадян щодо економічного розвитку України в майбутньому. Саме тому виникає вкрай нагальна потреба в Україні мати власну стратегію розвитку держави й побудови цивілізованого суспільства.

Нині відбувається активний процес децентралізації державного управління, що має суттєво підвищити роль територіальних громад у формуванні політики державного регулювання практично всіх сфер діяльності, зокрема будівництва. Саме на місцях люди повинні вибирати та вирішувати питання пріоритетності витрат бюджетних коштів в розрізі окремих статей видатків. Особливо це актуально для повноцінного розвитку населених пунктів на основі виважених підходів до функціонального районування середовища міст, селищ та забезпечення мешканців не лише житлово-комунальною, але й соціально-побутовою, освітньо-культурною, транспортно-комунікаційною, адміністративно-управлінською, торговою, лікувально-оздоровчою, фізкультурно-спортивною інфра-

структурою разом з комфортними ландшафтно-рекреаційними зонами. Водночас мешканці населених пунктів, територіальних громад поки що не мають достатньої кількості важелів впливу на державному та місцевому рівні в процесі формування стратегії розвитку громад, зокрема щодо містобудівної діяльності. Досвід економічно розвинених країн світу засвідчує пряму залежність зростання рівня демократизації влади та рівня економічного розвитку регіону, держави загалом та, відповідно, підвищення якості життя громадян, їх доходів. Необхідно визначити цивілізаційний шлях інноваційного розвитку економіки держави на основі ідеології поглибленої демократії, що має обумовити її майбутнє та вихід із системної кризи, в якій вона опинилась за 30 років своєї незалежності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суттєвий вклад у дослідження проблематики регулювання державного управління інноваційним розвитком будівельної галузі внесли такі вітчизняні вчені, як О.П. Бубенко [1], О.М. Волк, М.В. Шашко [2], І.О. Драган [3], А.П. Дука [4], А.Д. Есипенко [5], Т.А. Заяць [6], І.І. Кичко, В.Ф. Савченко [7], Ю.В. Кучма [8], О.В. Якименко [9]. Водночас роль місцевого самоврядування у вирішенні проблем державного регулювання інноваційних процесів у будівництві у наукових доробках розглядається недостатньо.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Недостатня визначеність загальнодержавної стратегії, відсутність єдиної

злагодженої концепції та ефективного механізму державного регулювання інноваційного розвитку будівельної галузі України негативно впливають на всі сфери економіки України. Сьогодні вже всі звикли до того, що в привабливих для забудовників населених пунктах здійснюється стихійна незаконна забудова без урахування їх історичних та географічних особливостей. З кожним роком зростає кількість порушень серед забудовників та тих органів влади, які надають їм незаконні рішення й дозволи, що спричиняють цілу низку порушень вимог будівельного законодавства. Все це пояснюється відсутністю належного контролю та низьким рівнем відповідальності за злочинні дії (а іноді – її відсутністю), а також бездіяльністю органів державної влади всіх рівнів державного управління щодо вирішення таких питань. Отже, залишається невирішеною нагальна проблема необхідності вжиття заходів забезпечення виконання загальнообов'язкових приписів з високим рівнем відповідальності, які є надважливими в інвестиційно-будівельній та соціально-економічній сфері.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є обґрунтування необхідності нового підходу до державного регулювання інноваційного розвитку будівельної галузі на основі реалізації концепції громадянського суспільства в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процеси державотворення, які нині відбуваються, свідчать про ігнорування потреб та інтересів громадян України органами влади [10, с. 79], тому проблема полягає не тільки в неефективності діяльності державних органів влади, але й у слабкості впливу населення на прийняття державно-управлінських рішень на всій території України. Державна політика щодо регулювання інноваційного розвитку будівництва України має стати чіткою та дієвою, а державно-управлінські рішення – оперативними та оптимально ефективними, а також орієнтуватися перш за все на потреби населення країни.

На наше переконання, створення й забезпечення комфортного та безпечного середовища для життя кожного громадянина України може бути досягнуте тільки шляхом побудови ефективної системи влади на всіх її рівнях у такій системі, як «громада – мікрорайон – район – місто (село, селище)», з передачею максимально можливої кількості повноважень територіальним громадам.

Сучасна Україна потерпає від відсутності розуміння сутності цивілізаційного руху до Європи на основі поглиблення чинної демократії завдяки ідеології людиноцентризму гуманістичної спрямованості [7, с. 22]. На наш погляд, вирішити цю проблему можна за допомогою унікальної технології взаємодії влади й громадян у рамках реалізації системоутворюючої кінцевої мети функціонування державно-управлінського механізму.

Визначення індексу якості життя громадян має здійснюватися в процесі щорічних добровільних опитувань населення певних територіальних одиниць міст, сіл та селищ з використанням спеціально розроблених анкет. Такі опитування повинні здійснюватися під супроводом депутатів місцевих рад за пропорційною участю в цьому процесі представни-

ків інститутів громадської діяльності (активістів громадських організацій), відповідних територіальних громад. У разі виникнення в окремих територіальних громадах бажання брати участь у таких соціальних опитуваннях більшості мешканців такі процеси мають регулюватися Законом України щодо проведення місцевих референдумів. Таке бажання може виникнути у населення після проведення просвітницьких заходів щодо детального роз'яснення сутності таких анкет системоутворюючої соціальної технології. Перша сторінка анкети демонструє цифрову інформацію (індекс) про рівень задоволення нагальних потреб людей за критеріями від одиниці (повністю задоволений) до нуля (повністю незадоволений), які перебувають прямо чи опосередковано в компетенції органів влади від місцевого рівня. Після визначення критеріїв самими громадянами надається цифрова оцінка якості життя громадян як чітка оцінка кінцевих результатів діяльності влади, тобто нарешті самі люди матимуть можливість безпосереднього та незалежного оцінювання дій владних структур щодо створення безпечних та комфортних умов їх проживання, життєдіяльності, розвитку громад. Впровадження такої системоутворюючої технології створить потужний імпульс формування дійсно громадянського суспільства в Україні [11, с. 235–236].

Друга відкрита сторінка такої анкети надає інформацію для формування позицій пріоритетів та планів соціально-економічного розвитку території після визначення мешканцями причин свого незадоволення за відповідними потребами.

При цьому потрібен перехід усіх структур державно-управлінського механізму до культури системного цільового управління за кінцевими результатами. Це дасть змогу налагодити зворотній зв'язок за досягненням цих результатів, що, власне, забезпечить концентрацію зусиль чиновників усіх рівнів на досягнення стратегічної об'єднуючої системоутворюючої мети, якою є підвищення якості життя громадян. Україні вкрай потрібен Новий національний управлінський курс економічного розвитку у цивілізаційному напрямі, який зі своєю унікальною соціальною технологією на кваліметричній факторно-критеріальній основі здатен досить швидко сформувати дійсно громадське суспільство, що примусить владу нарешті повернутися обличчям до свого народу й формуватися за заслугами перед суспільством. При цьому кардинально підвищиться самодостатність українців, різко знизиться розрив у рівні добробуту порівняно із західноєвропейцями [11, с. 225].

Враховуючи вищенаведене, ми вбачаємо перспективи розвитку місцевого самоврядування у напрямі забезпечення громадян гідними умовами проживання та їх життєдіяльності, пропонуємо розроблену нами Концепцію місцевого самоврядування щодо регулювання будівництва багатоквартирних житлових будинків та об'єктів соціальної інфраструктури (розроблена відповідно до ст. ст. 5, 7, 8, 140, 143 Конституції України та Європейської хартії міст II (2008 р.) [12; 13]) (рис. 1).

Отже, до головних функцій територіальних громад щодо регулювання інноваційного розвитку будівельної діяльності на їх території мають належати [14, с. 31]:

- контроль щодо дотримання всіх діючих законодавчих норм та стандартів у сфері житлового будівництва, їх оновлення з урахуванням техніко-технологічного розвитку, використання інноваційних технологій;

- обмеження будівництва на територіях, де необхідна модернізація технічних та інженерних комунікацій (водопостачання, водовідведення, електропостачання, каналізації тощо);

- контроль щодо додержання архітектурно-будівельних регламентів та правил з урахуванням культурної спадщини відповідної території (ТО);

- ініціювання одночасно з будівництвом житлових будинків додаткових об'єктів первинної соціальної інфраструктури відповідно до норм забезпечення населення (дошкільних, середніх, професійних закладів освіти, медичних закладів, забезпечення громадським транспортом тощо) та з урахуванням інноваційних підходів до територіального розміщення, архітектурного планування, комплектації сучасним обладнанням відповідно до новітніх стандартів екологічної безпеки, дизайн-ергономіки, енергоефективності, довговічності будівель;

- подання пропозицій щодо варіантів проєктів державно-приватного партнерства із залученням коштів приватних інвесторів та бюджетних коштів для реалізації сучасних інноваційних проєктних рішень;

- внесення пропозицій щодо планів та програм будівництва, реконструкції об'єктів на відповідній території;

- контроль щодо збереження екологічного довкілля в житлових районах (перешкоджання знищенню забудовниками паркових зелених насаджень, культурних зелених рекреаційних зон відпочинку);

- організація за рахунок коштів місцевих інвесторів будівництва, реконструкції, ремонту житлових будинків та об'єктів соціальної інфраструктури (наприклад, облаштування спортивних майданчиків, ремонту доріг тощо), залучення на договірних засадах підприємств до участі в розвитку соціальної інфраструктури;

- контроль щодо вибору державними органами влади виконавців будівництва та ремонтних робіт (генеральних та підрядних будівельних організацій);

- оцінювання ефективності використання комунальної власності (вартість утримання та доходів від оренди суб'єктів комунальної власності, вибір виконавців надання житлово-комунальних послуг);

- оцінювання результатів діяльності органів влади та її виконавців щодо забезпечення якості життя жителів певного ТО;

- вибір пріоритетних завдань щодо забезпечення якості життя жителів певного ТО, вплив на їх виконання;

- збереження та ефективність використання коштів бюджету управління майном громади.

Очікувані результати від реалізації запропонованої нами концепції місцевого самоврядування щодо провадження нових підходів до регулювання будівництва багатоквартирних житлових будинків та об'єктів соціальної інфраструктури будуть такими:

- зміцнення власної бази доходів і збільшення ресурсного потенціалу, прийняття пріоритетних управлінських рішень, що максимально ефективно впли-

вають на формування та виконання доходів бюджету територіальних громад;

- економне (раціональне) використання бюджетних коштів, що суттєво впливатиме на доступність для потенційних споживачів якісних послуг закладів освіти, охорони здоров'я та інших соціальних установ;

- прийняття рішень управління майном громади, які забезпечать збереження та ефективність використання коштів бюджету;

- регулювання діяльності підприємств комунальної власності та забезпечення контролю за їх фінансово-господарською діяльністю, що забезпечить повною мірою вчасне надання якісних послуг, отримання прибутків і наповнення бюджету ТО;

- забезпечення системи внутрішнього контролю на рівні головних розпорядників, а також розпорядників бюджетних коштів, що забезпечить фінансово-бюджетну дисципліну, виконання бюджету.

Крім того, наші пропозиції забезпечать загалом ефективність самоврядування, якщо тільки влада територіальних громад певних територіальних одиниць (ТО) не узурпована державною адміністрацією та олігархічно-партійними кланами. Формувати місцеve самоврядування мають первинні суб'єкти – громади як самостійне джерело такої публічної влади, яка належить жителям самостійних районів (ТО), а не державі, як визначено у Конституції України. Згідно зі ст. ст. 7 та 140 Конституції України, місцеve самоврядування є правом територіальної громади, до якої входять жителі певних населених пунктів та їх ТО, які можуть самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції України та законів України [12; 13]. Таким чином, місцеve самоврядування здійснюватиметься територіальною громадою у порядку, встановленому законом. Формування справжнього самоврядування, наприклад, у районах (мікрорайонах) міста має відбуватися знизу за рішенням членів територіальних громад районів (Прикінцеві положення ЗУ «Про місцеve самоврядування» [14]). Рішення про проведення референдумів територіальних громад має з районним поділом щодо утворених районних рад у містах, відповідно до ст. 5 цього Закону, приймаються на вимогу не менше однієї десятої членів цих громад, а не за згодою місцевих рад і повною залежністю від їх рішень [14].

Тим часом у державі досі не затверджено цілісної концепції розвитку місцевого самоврядування, тому законопроєкти про внесення змін до Конституції України, Законів про місцеve самоврядування, про місцеві вибори, про територіальний устрій, що надходять у парламент, суперечать один одному і концептуально взаємно не узгоджуються.

Для побудови системи управління на рівні ТО міста, села, селища, яке дасть змогу створити повноцінне для розвитку людини середовище, необхідно провести між видами публічної влади перерозподіл функцій і повноважень, створити збалансовану систему, яка продукує управлінські та громадські послуги на всіх рівнях управління, тобто потрібно зробити таке:

- закріпити на законодавчому рівні модель місцевого самоврядування з визначенням його територіальної основи з огляду на критерії ефективного управління певної територіальні громади на рівні ТО «мікрора-

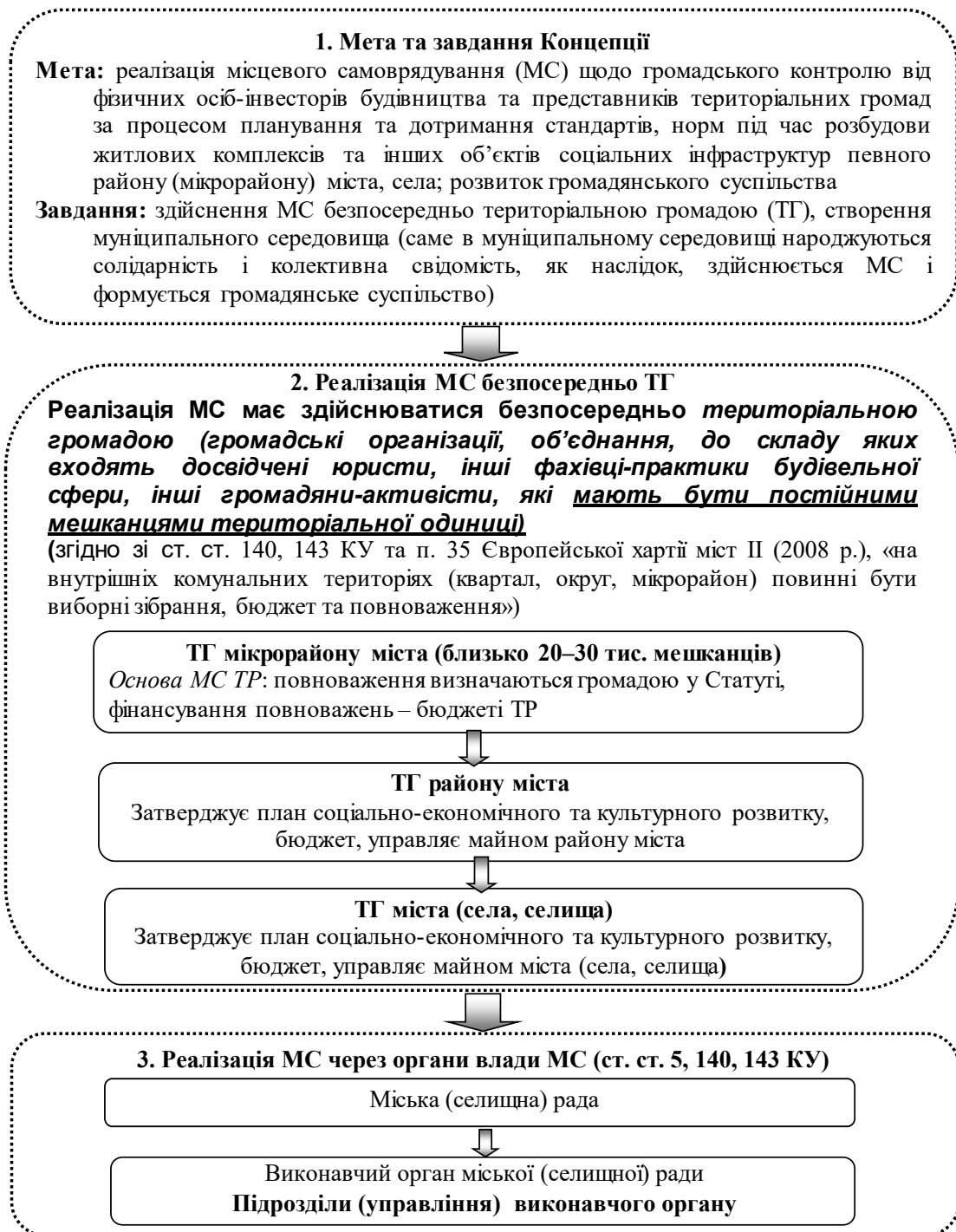

Рис. 1. Концепція місцевого самоврядування щодо регулювання будівництва багатоквартирних житлових будинків та об'єктів соціальної інфраструктури

Примітка: здійснення МС як безпосередньо, так і через органи МС відповідно до ст. ст. 5, 7, 8, 140, 143 Конституції України та Європейської хартії міст II (2008 р.)

Джерело: розроблено автором

йон – район – місто», що пропонуємо внести до Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» [3];

– на базі принципу субсидіарності розмежувати компетенцію та повноваження між державною владою та місцевим самоврядуванням шляхом проведення децентралізації (слід створити ви-конкоми);

– запровадити регіональне (базове) самоуправління або виробити механізм виявлення й реалізації спільних інтересів територіальних громад районів та мікрорайонів;

– дати можливість територіальним громадам самостійно вибирати моделі місцевого самоврядування третього та четвертого рівнів, відповідно до яких

організовується діяльність цього виду публічної влади на території юрисдикції громади;

– передбачити можливість делегування повноважень як знизу догори, так і зверху донизу виключно на основі угод і з відповідним матеріально-фінансовим забезпеченням їх виконання;

– виробити процедуру синхронізації дій, механізмів державного управління, місцевого самоврядування та самоорганізації;

– визначити механізми контролю представницької влади, державної влади та громадськості за якістю надаваних місцевим самоврядуванням і гарантованих законом послуг;

– забезпечити обсяг місцевих (районних) бюджетів, достатній для якісного надання послуг органами місцевого самоврядування, гарантованих законом управлінських і громадських послуг;

– напрацювати й забезпечити функціонування механізмів як фінансово-економічного вирівнювання ТГ, так і їх розвитку;

– удосконалити механізми розподілу бюджетних коштів і контролю за ними шляхом закладення в ці механізми прозорості процесу та підконтрольності його представницьким органам;

– для подолання корупції змінити процедури прийняття рішень органами місцевого самоврядування, зробити їх прозорими, а також удосконалити механізм громадських обговорень та прописати чітку процедуру виконання;

– відповідно до компетенції і виконуваних функцій, а також згідно з принципом «немає повноважень без належного фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування», визначити на довготерміновій основі джерела місцевих бюджетів шляхом забезпечення законодавчого механізму належного формування останніх на базі затверджених Кабінетом Міністрів України соціальних стандартів;

– юридично та етично забезпечити відкритість місцевої влади;

– створити умови для підтримки ініціатив громадян та взаємодії місцевої влади з ними, надати більше повноважень для контролю громади за владою;

– напрацювати нові форми й методи роботи в умовах нової парадигми управління.

В такий спосіб може бути реалізована відповідальність влади за результати своєї діяльності й суттєво знижена корупція в державно-управлінському механізмі, яка є потужною перепорою на шляху до економічного розвитку України у цивілізаційному напрямі, що дасть можливість оздоровлення влади й суспільства в контексті побудови демократичної держави.

Висновки. Таким чином, держава зобов'язана здійснити швидкі та системні кроки, спрямовані на проведення реформи місцевого самоврядування в Україні задля спрямування державного управління до громадян, забезпечити відповідальність та ефективність діяльності влади, здатної забезпечити підвищення якості життя людини за рахунок створення умов для сталого розвитку ТГ як самостійних та дієздатних соціальних спільнот, члени яких матимуть можливість ефективно захищати власні права та законні інтереси шляхом участі у вирішенні питань

місцевого значення, зокрема будівництві та благоустрої їх територій. Будь-які реальні зміни в Україні на краще неможливі без формування ефективної та відповідальної місцевої влади, зокрема місцевого самоврядування.

Бібліографічний список:

1. Бубенко О.П. Інноваційні складові підвищення ефективності будівельних підприємств. *Бізнес-Інформ*. 2012. № 12. С. 156–161.
2. Волк О.М., Шашко М.В. Проблеми та перспективи інноваційної діяльності у будівельній галузі України. *Вісник Сумського державного університету*. 2012. № 1. С. 115–121.
3. Драган І.О. Запровадження інноваційних заходів державного управління розвитком житлово-комунального господарства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 20. С. 81–84.
4. Дука А.П. Регулювання інноваційного розвитку будівельної сфери. *Економіка: реалії часу*. 2014. № 3(13). С. 203–208.
5. Есипенко А.Д. Інвестиційний та інноваційний розвиток будівельної галузі України в умовах світової фінансової та економічної кризи. *Сучасні технології, матеріали і конструкції у будівництві*. 2009. № 2. Т. 7. С. 120–122.
6. Заяць Т.А. Пріоритети державного регулювання інноваційної діяльності у будівництві України. *Ефективна економіка*. 2020. № 8. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.8.11
7. Кичко І.І., Савченко В.Ф. Стратегічні орієнтири інвестиційно-інноваційного розвитку в Україні. *Здобутки і проблеми євроінтеграційних зрушень в Україні на сучасному етапі* : монографія / за заг. ред. В.Ф. Савченка, Л.М. Мекшун. Чернівці : ЧНТУ, 2018. С. 8–29.
8. Кучма Ю.В. Інвестиційний розвиток будівельної галузі як об'єкт державного регулювання. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Серія : Державне управління. 2017. Т. 290. Вип. 278. С. 70–75.
9. Якименко О.В. Напрями інноваційної політики розвитку підприємств будівельного комплексу України. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі*. 2014. № 5. С. 77–87.
10. Бриль М.В. та ін. Успішна територіальна громада: будемо разом. Харків : Видавничий будинок «Фактор», 2018. 128 с. ISBN 978-966-180-730-2
11. Системна модернізація державного управління в Україні: гуманістичний контекст : колективна монографія / за заг. ред. Г.А. Дмитренка. Київ : ДКС-центр, 2020. 512 с.
12. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 25.04.2020).
13. Европейская хартия городов II : Манифест новой урбанистики. URL: https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=1293215&Site=Congress&BackColorInternet=e0cee1&BackColorIntranet=e0cee1&BackColorLogged=FFC679#P28_285 (дата звернення: 25.04.2020).
14. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97> (дата звернення: 25.04.2020).

References:

1. Bubenko O.P. (2012) Innovatsiini skladovi pidvyshchennia efektyvnosti budivelnnykh pidpriemstv [Innovative components to increase the efficiency of construction companies]. *Business-Inform*, no. 12, pp. 156–161.
2. Volk O.M., Shashko M.V. (2012) Problemy ta perspektyvy innovatsiinoi diialnosti u budivelnii haluzi Ukrainy [Problems and prospects of innovative activity in the construction industry of Ukraine]. *Bulletin of Sumy State University*, no. 1, pp. 115–121.

3. Drahan I.O. (2010) Zaprovdzhennia innovatsiinykh zakhodiv derzhavnoho upravlinnia rozvytkom zhytlovo-komunalnoho hospodarstva [Introduction of innovative measures of state management of housing and communal services]. *Investments: practice and experience*, no. 20, pp. 81–84.
4. Duka A.P. (2014) Rehuliuвання innovatsiinoho rozvytku budivelnoi sfery [Regulation of innovative development of the construction industry]. *Economy: the realities of time*, no. 3(13), pp. 203–208.
5. Esypenko A.D. (2009) Investytsiinyi ta innovatsiinyi rozvytok budivelnoi haluzi Ukrainy v umovakh svitovoi finansovoi ta ekonomichnoi kryzy [Investment and innovative development of the construction industry of Ukraine in the global financial and economic crisis]. *Modern technologies, materials and structures in construction*, no. 2, vol. 7, pp. 120–122.
6. Zaiats T.A. (2020) Priorityety derzhavnoho rehuliuвання innovatsiinoi diialnosti u budivnytstvi Ukrainy [Priorities of state regulation of innovation in the construction of Ukraine]. *Efficient economy*, p. 8. DOI: 10.32702/2307-2105-.8.11
7. Kychko I.I., Savchenko V.F. (2018) Stratehichni oriientyry investytsiino-innovatsiinoho rozvytku v Ukraini [Strategic guidelines for investment and innovation development in Ukraine]. *Zdobutky i problemy yevrointehratsiinykh zrushen v Ukraini na suchasnomu etapi* [Achievements and problems of European integration changes in Ukraine at the present stage]. Chernihiv: ChNTU, pp. 8–29.
8. Kuchma Yu.V. (2017) Investytsiinyi rozvytok budivelnoi haluzi yak obiekt derzhavnoho rehuliuвання [Investment development of the construction industry as an object of state regulation]. *Scientific works of the Petro Mohyla Black Sea State University of the Kyiv-Mohyla Academy complex. Series: Public Administration*, vol. 290, no. 278, pp. 70–75.
9. Yakymenko O.V. (2014) Napriamy innovatsiinoi polityky rozvytku pidpriemstv budivelnoho kompleksu Ukrainy [Directions of innovation policy of development of enterprises of the construction complex of Ukraine]. *Economics and management of machine-building enterprises*, no. 5, pp. 77–87.
10. Brylj M.V., Vrublevskiy O.M., Dancheva O.A., Sejitomanov A.E., Chubarov E.T. (2018) *Uspishna terytorialna hromada: buduemo razom* [Successful territorial community: building together]. Kharkiv: Vydavnychiy budynok "Faktor". ISBN 978-966-180-730-2 (in Ukrainian)
11. Dmytrenko H.A. (red.). (2020) Systemna modernizatsiia derzhavnoho upravlinnia v Ukraini: humanistychnyi kontekst: kol. monohrafiia [System modernization of public administration in Ukraine: humanistic context]. Kiev: DKS-center. (in Ukrainian)
12. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996) Konstytutsiia Ukrainy. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr> (accessed 25 April 2020).
13. Kongressom mestnykh i regional'nykh vlastey Soveta Evropy (2008) *Evropeyskaya khartiya gorodov II : Manifest novoy urbanistiki* [European Charter of Cities II : New Urban Manifesto]. Available at: https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=1293215&Site=Congress&BackColorInternet=e0cee1&BackColorIntranet=e0cee1&BackColorLogged=FFC679#P28_285 (accessed 25 April 2020).
14. The Verkhovna Rada of Ukraine (1997) The Law of Ukraine "Pro mistseve samovriaduvannya v Ukraini". Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97> (accessed 25 April 2020).